

POTRES U HRVATSKOJ

joi, 25 februarie 2021

29. prosinca 2020. godine, otprilike u 12:20 sati, potres magnitude 6,4 po Richterovoj skali pogodio je Sisa ko-moslava ku županiju u Hrvatskoj s epicentrom 3 kilometra zapad-jugozapadno od Petrinje.

Potres je imao intenzitet razine VIII po Merkalijevoj, odnosno magnitudu 6,4 po Richterovoj skali. Prethodilo mu je nekoliko manjih potresa, a od kojih je potres dan ranije imao magnitudu od 5,2 po Richteru. Potres je izazvao ljudske žrtve i ogromne materijalne štete u Petrinji, a oštećenja su zabilježena i u obližnjem Zagrebu, gdje još nije dovršena obnova nakon potresa devet mjeseci ranije (spomenimo da je u ožujku 2020. godine grad Zagreb pogodio potres s magnitudom od 5,5 po Richterovoj ljestvici!). Potres su pratili brojna naknadna podrhtavanja tla, od kojih je najjače bilo magnitude 4,9 na dan 6. siječnja 2021.

Sedam je osoba izgubilo život, a najmanje 26 drugih je ozlijeđeno, od kojih je šest zadobilo ozbiljne ozljede. Potres se osjetio u cijeloj sjevernoj Hrvatskoj, kao i u velikim dijelovima Slovenije, Bosne i Hercegovine, Austrije, Maarske, pa čak i Italije. Epicentar potresa nalazio se u brdovitom području južno od aluvijalne ravni na potezu od rijeke Kupe do rijeke Save, sa Zrinskom gorom i ostatkom Dinarskih Alpa na jugu.

Seizmi u području Pokuplja slijedi dolinu rijeke Kupe od Karlovca do Siska. Ovo je područje tijekom povijesti pogodilo nekoliko potresa, od kojih je najpoznatiji veliki potres iz 1909. godine, čiji je epicentar bio u blizini Pokupskog, s naknadnim potresima koji su se nastavili tijekom 1910. godine.

Najteže je pogođen grad Petrinja, gdje se srušilo mnogo zgrada i došlo do velikog nestanka struje. Ovdje je život izgubila jedna 13-godišnja djevojčica, a najmanje 20 osoba je ozlijeđeno. Teško oštećenja pretrpio je cijeli centar grada. Oštećena je jedna osnovna škola, a uništeni su i krovovi Vijećnice i crkve Svetog Lovre.

Selo Majske Poljane je najteže pogođeno od svih naselja zahvaćenih potresom. Ovdje su 20-godišnji mladić i njegov otac izgubili život kad im se kuća srušila. Još su tri osobe kasnije pronačene mrtve u istom selu. To je i mjesto s najvećim brojem smrtnih slučajeva; od ukupno sedam smrtno stradalih, pet ih je bilo u Majskim Poljanama.

Jedna je osoba kasnije pronačena mrtva u Žažini, nakon što se mjesna crkva srušila.

Hrvatska je 2. siječnja 2021. proglasila nacionalnim danom žalosti u čast žrtava ovog potresa.

Dana 3. siječnja 2021. jedan volonter smrtno je stradao kad je pao sa zgrade u Petrinji dok je popravljao štete prouzročene potresom.

U Sisa ko-Moslova koj županiji nakon potresa prijavljeno je 34.883 oštećenih stambenih objekata. Grad Sisak, smješten otprilike 20 kilometara sjeveroistočno od epicentra, pretrpio je velika oštećenja na svojoj bolnici, kao i na gradskoj vijećnici. Procjenjuje se da je u Sisku i obližnjim selima oštećeno između 700 i 1000 kuća. U selu Strašniku, gdje je bio epicentar, kao i u obližnjem selu Šibi u, gotovo su sve kuće oštećene.

Dio stanovništva ova dva sela je evakuiran, a postavljeni su kontejneri s hranom i vodom. Pomoć u ljudstvu i opremi prema Petrinji i Sisku bila je upućena iz brojnih hrvatskih gradova s ciljem pronalaska eventualnih žrtava koje bi se nalazile ispod ruševina te sanacije ruševina. Na terenu Petrinje i Siska bili su u akciji pripadnici Hrvatske vojske, vatrogasci, građani i pripadnici drugih službi.

Zagreb, koji je nalazi otprilike 50 kilometara sjeverno od epicentra, pogođen je određenim oštećenjima na zgradama i nestancima struje, a mnogi su stanovnici u strahu izašli na ulice.

Zgrade su oštećene i u Bihaću, Cazinu, Kozarskoj Dubici i Kostajnici, gradovi na sjeverozapadu Bosne i Hercegovine, koji se nalaze između 30 i 90 kilometara jugozapadno, južno i jugoistočno od epicentra. U Kostajnici je proglašeno izvanredno stanje, potres je uzrokovao 6 požara, a mnoge su zgrade oštećene, uključujući i gradsku vijećnicu, koja je proglašena nefunkcionalnom.

U Sloveniji, zgrade su oštećene u nekoliko područja i gradova, uglavnom u blizini slovensko-hrvatske granice. Ljudi su prijavili oštećenja fasada, krovova i dimnjaka iz jugoistočnih gradova Krško i Brežice i starog grada Kostanjevica na Krki, koji leže na oko 70 kilometara sjeverozapadno od epicentra. Nuklearna elektrana Krško automatski je zatvorena, a kasnije je sustavno pregledana, no nije prijavljena nikakva oštećenja.

Hrvatskom zahtjevu za žurnu materijalnu pomoć u kontejnerima, zimskim kontejnerima, rasvjetnim tijelima i balonima, svjetiljkama, električnim grijalnicama, sklopivim krevetima i vrećama za spavanje odazvalo se odmah 15 država članica Europske unije i Mehanizma unije za civilnu zaštitu.

Iz Francuske je prvog dana nove godine dovezeno 240 kontejnera; dva vojna zrakoplova iz Bugarske dopremila su 100 električnih grijalica i 500 sklopivih kreveta; iz Poljske je stiglo 150 kreveta i 150 vrećama za spavanje; iz Portugala 500 kreveta, a iz Austrije 83 kontejnera. Sli na pomoć prvih dana stigla je i iz Grčke, Rumunjske i Švedske.

Po riječi ima izvršnog predsjednika Hrvatskog Crvenog križa Roberta Markta, Crveni križ je od potresa do sad prikupio više od 44 milijuna kuna robe u vrijednosti 35 milijuna kuna za donacije građanima.

Hrvatska zajednica iz Rumunjske pokazala je solidarnost s matičnom zemljom. U naseljima gdje pretežitno žive pripadnici hrvatske manjine, posredstvom crkve prikupila se određena svota novaca koja je bila donirana žrtvama potresa. Također, inačičana Koordinationiskog odbora Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj donirala je novac u tu svrhu.

Europa ima dugu povijest razornih potresa. Istraživači u projektu SHARE koji financira Europska Unija izradili su kartu koja prikazuje koji su dijelovi Europe najugroženiji. Ona pokazuje da su to Italija, Zemlje Balkana, Grčka, Bugarska, Rumunjska i Turska.

U Mediteranu gdje se događa kolizija Afrike, Euroazijske i s njima povezanih manjih ploča su seizmički aktivnija područja Europe. Postoji i nešto seizmički aktivniji dio u Rumunjskoj, no i on je povezan s događajima u Mediteranu. Sva područja koja su na stabilnom dijelu Euroazijskog kopna - sve sjeverne i kontinentalne države - su znatno manje seizmički aktivne zato jer nema tako izraženih geodinamičkih procesa kao u područjima koja su bliže granicama tektonskih ploča.

Hrvatska je znatno manje seizmički aktivna, iako dosta manje nego Grčka i Turska.

Obrada teksta: Daniel Lucacela